

Araştırma Makalesi

Okul ve Aile Arasında Yaşanan Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Öğretmen Görüşleri

Teachers' Views on the Problems Between School and Family and Solution of These Problems

Didem KOŞAR

Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

didemarlikosar@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4959-1094>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
14.10.2022	13.11.2022

Öz

Okul ve aile arasında yaşanan sorunların neler olduğunu ve bu sorunların çözümüne ilişkin öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Araştırma olgu bilim desenindedir. Araştırma Ankara ilinde bir ortaokulda görev yapmakta olan 10 öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okulda yaşanan sorunların sebepleri velilerin bakış açıları, dunning kruger sendromu göstermeleri, öğrencilerin sadece akademik performanslarına odaklanmaları ve öğrencilerin eğitim sürecine ailelerin aktif olarak katılmamaları olarak belirlenmiştir. Okul ve aile arasında yaşanan sorunların öğrencilerin başarısını düşürdüğü, okulların amaçlarına ulaşamamasına sebep olduğu ve öğretmenlerde motivasyon düşüklüğü yarattığı ortaya konmuştur. Öğretmenler çözüm olarak okul kültürünün güçlendirilmesine işaret etmişlerdir. Araştırma bulgularından hareketle okul ve aile arasındaki iletişim ve iş birliğinin çeşitli etkinlikler, toplantılar, görüşmeler ile güçlendirilmesi ve bu etkinliklerin veliye zamanında ve doğru iletişim kanalları ile duyurulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul, Aile, Sorun, Aile Katılımı, Ortaokul

Abstract

This study, which aims to reveal out the problems between school and family and the solution of these problems based on the views of the teachers, was conducted via qualitative research method and phenomenological design. The research was conducted via 10 teachers working in a secondary school in Ankara. Semi-structured interview form was used as the data collection tool in the research. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was used to determine the study group of the research. As a result of the research, the reasons for the problems at school were determined as the perspectives of the parents, Dunning Kruger syndrome, focusing only on the academic performance of the students, and lack of family engagement in the education process of the students. It has been revealed out that the problems between the school and the family reduce the success of the students, the schools cannot reach their goals and cause lack of motivation of teachers. Teachers emphasized strengthening the school culture as a solution. Based on the findings of the research, it is suggested that the communication and cooperation between the school and the family should be strengthened with various activities,

Önerilen Atf /Suggested Citation

Koşar, D., 2022 Okul ve Aile Arasında Yaşanan Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(4), 2890-2902.

meetings and interviews, and that these events should be announced to the parents on time and through the right communication channels.

Keywords: *School, Family, Problem, Family engagement, Secondary school*

1. Giriş

Toplumların yaşamında çocuk eğitimi çok önemlidir. Kültür ve uygarlık alanında kalkınmanın, toplumun refah seviyesini yükseltmenin yolu, genç kuşakların eğitimine önem vermektir. Özellikle sanayinin gelişmesi ile beraber gelenek, görenek, örf, adet, çalışma, yaşam şekli, yerleşim farklılıkları olan birçok kişinin birlikte yaşama zorunluluğu çocuk eğitiminin önemini daha da arttırmıştır (Girişken, 1974). Ülkelerin geleceğinde rol oynayacak, kalkınmaya katkıda bulunacak çocukların eğitiminde okul, aile, çevre, öğretmen, eğitim sistemi gibi pek çok faktör rol oynamaktadır (Porsuk ve Kunt, 2012). Tüm bu faktörlerin çocukların yaşamlarında, yetişme tarzlarında, davranışlarında farklı şekillerde olumlu veya olumsuz etkisi bulunmaktadır.

Toplumsal yaşamın ana unsurlarından olan aileler anne, baba, çocuklardan meydana gelmiş, ekonomik ve sosyal bir kurumdur. Aile, çocuğun dünyaya getirilmesinde, yetiştirilmesinde, korunmasında ve topluma kabul edilmesinde çok büyük görev, rol ve sorumluluklara sahiptir (Gür ve Kurt, 2011). Aile çocukların ilk olarak etkilendikleri sosyal çevredir; bu nedenle ilk eğitim ailede başlar. En etkin eğitim kaynağı ailedir. Anne babanın eğitim düzeyi, kültürleri, içinden geldikleri çevre, yaşama bakış açıları, kişilik özellikleri, davranış şekilleri çocuklarının yetişmelerinde eğitim hayatlarında davranışlarını şekillendirme ve yönetmede rol oynamaktadır. Çocuk ailede gördüğü birçok davranışı, iyi ve kötü alışkanlıkları, tutum, davranış ve hareketleri aynen veya kısmen taklit yoluyla benimsemektedir. Bu yüzden ailede kazanılan tüm alışkanlıklar, davranış şekilleri oldukça köklü ve sağlam olabilmektedir (Girişken, 1974). Ailelerin yaşam tarzları, çocukları yetiştirme biçimleri, onlara yaklaşımları, anne ve babanın birbirleri ile bağları ve çocukları ile olan iletişimleri ve toplumda meydana gelen değişimler ailenin yapısına zarar vermeyecek şekilde ise aile çocuklar için çok önemli ve ilk eğitim yuvası özelliği taşıyabilmektedir (Akyüz, 1991).

Toplumlardaki ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik değişimler ile birlikte endüstrinin gelişimi ile çocukların eğitiminin ailelerden eğitim kurumlarına geçmesi hem bir gereklilik hem de zorunluluk olmuş böylelikle okul ve aile arasında öğrenciyi odak noktasına alan bir ortaklık oluşmuştur. Bu ortaklıkta esas olan bireyin sosyal yaşamın gereklerini yerine getirecek şekilde yetiştirilmesi ve büyük işler başaracak hedefler edinmesini sağlamaktır. Birbirini ortak olarak görebilen ve kabul edebilen okul ve aile arasında sağlam, tutarlı, güvenilir ve sürdürülebilir ilişkilerden söz edilebilmektedir (Albez ve Ada, 2017). Okul ve ailenin ortak bir amacı vardır bu amaç çocuğun kişiliğinin uyumlu gelişimidir. Okul bir tür eğitim hizmeti işlevi görürken veliler de çocuklarının eğitimine ilişkin kararların alınmasında yer almalıdırlar (Loudova, Havigenova ve Haviger, 2014). Okul ve aile arasındaki iş birliği, iletişim, takım çalışması eğitim hedefleri doğrultusunda aileleri, öğretmenleri, yöneticileri ve öğrencileri bir araya getirerek eğitim gereksinmelerinin uygun biçimde karşılanması için bu paydaşların birbirlerinden neler bekleyebilecekleri ve birbirlerine nasıl yardım edecekleri konusundaki görüş birliğini sağlamak durumundadır (Aydın, 2005). Okulun tüm iç ve dış paydaşları, bir diğer ifade ile öğretmenler, öğrenciler, veliler, yöneticiler, okulun çevresi öğrencilerin başarısını sağlamak ve artırmak, kabul gören bir okul çevresi oluşturmak için beraber ekip ruhu ile çalışmak durumundadırlar (Epstein ve Jansorn, 2004). Özünde ebeveynler ve öğretmenler eşit ortaklardır, ancak bu ortaklığın geliştirilmesi büyük çaba gerektirmektedir (Loudova, Havigenova ve Haviger, 2014). Bu süreçte okul ile aile arasında işbirliğini sağlama, etkili iletişim kurma, velilerin tutumu, öğrenciye yaklaşım gibi sebeplerle pek çok sorun yaşanabilmektedir (Koç, 2020; Posruk ve Kunt, 2012; Ünüvar, 2010).

Problem özünde kişilerin bir hedefe ulaşma durumunda çeşitli engeller ile karşılaştığı bir çatışma durumudur. Problem, birey açısından istek ve ihtiyaçların karşılanmasını durduran engel olarak ifade edilirken örgüt açısından, amaçların gerçekleşmesini yavaşlatan, saptıran veya durduran engel olarak tanımlanabilmektedir (Yıldırım, 2011). Şüphesiz bireyler, örgütler ve toplumlar zaman zaman çözmek durumunda kaldıkları pek çok problem ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Okul ve aileler arasında da öğrencilerin eğitim süreçleri boyunca aileden, okuldan ya da öğrencilerden kaynaklı olarak çeşitli problemler yaşanabilmektedir. Esas olan problemlerin okula, öğrencilerin eğitim süreçlerine zarar vermeyecek şekilde çözümlenmesidir.

Eğitim kurumlarının hedeflerine ulaşması, öğrencilerin başarılı bir eğitim öğretim süreci geçirerek toplum için faydalı birer birey olarak yaşama karişmaları, nitelikli insan gücünün ortaya konması okul ve aile arasında sağlıklı ilişkilerin yürütülmesi ile ilişkilidir. Öğretmen, veli ve yöneticiler iş birliği içerisinde sağlıklı bir etkileşim ağı ile öğrencinin yararına olacak tüm uygulamaları harekete geçirerek, var olan sorunları ortaya koymalı ve bu sorunları ivedilikle çözmelidirler; ayrıca oluşabilecek sorunları da önlemleri önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin okul ve aile arasında yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin ortaya konulması bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Böylelikle bu araştırma ile ortaya konan görüşler okul-aile ilişkilerinin düzenlenmesinde politika yapıcılara, yöneticilere, öğretmenlere velilere ve kısmen de öğrencilere fikir sağlayacaktır. Okul-aile ortaklığının mevcut durumunu analiz etmenin okul-aile ilişkisini yeniden yapılandırma sürecinde yapılacakları belirlemeye yönelik öneriler sunması sebebiyle bu araştırmanın önem taşıdığı söylenebilir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “okul ve aile arasında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Okul ve aile arasında yaşanan sorunların neler olduğunu ve bu sorunların çözümüne ilişkin öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür ve olgu bilim desenindedir. Olgu bilim deseninde amaç araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan veya bu olguyu yansıtabilecek birey veya gruplardır. Bu desenin kullanıldığı araştırmalarda genellikle veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu desende farkında olunan ancak ayrıntılı bilgiye sahip olunmayan olgulara odaklanılır. Bu doğrultuda bu araştırmada derinlemesine incelenen olgu bir okulda görev yapmakta olan öğretmenlerin okul ve aile arasındaki sorunlara ilişkin yaşantılarıdır; bu bağlamda bu sorunların nasıl çözümleneceğine ilişkin deneyimlerine dayalı olarak önerileridir ve veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde bir ortaokulda görev yapmakta olan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçüt okul ve aile arasındaki sorunların neler olduğuna ilişkin farkındalığın var olmasına olanak sağlamak amacı ile çalışmanın yapıldığı okulda en az üç yıl görev yapmış olmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin yedisi kadın, üçü erkektir; yaşları 41 ile 59 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin ikisi yüksek lisans, sekizi ise lisans mezunudur. Mesleki kıdemleri 18 yıl ile 33 yıl arasında farklılaşmaktadır. Çalışmanın yapıldığı okuldaki görev sürelerine göre en az görev yapan öğretmen üç yıl görev yapmışken en fazla okul kıdemine sahip öğretmen de aynı okulda 26 yıl görev yapmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanabilmesi amacı ile araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu doğrultuda ilgili alan yazın incelendikten sonra araştırmanın odağına uygun görüşme soruları belirlenmiş ve uzman görüşü alınmış, forma son hali verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem ve okul kıdemlerinin yer aldığı demografik bilgiler bölümüdür. İkinci bölüm ise (i) “Okulunuzun profilini nasıl betimlersiniz?”, (ii) “Okulunuz ve aileler arasında ne gibi sorunlar yaşanıyor?”, (iii) “Yaşanan bu sorunların sonuçları neler?” ve (iv) “Bu sorunların çözümüne ilişkin önerileriniz neler olabilir?” sorularının yer aldığı ikinci bölümdür.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonunun 23.06.2020 tarih ve 35853172-600 sayılı izni alınmıştır. Ayrıca İl Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izinler alınmıştır. Araştırmanın verileri 2020-2021 güz döneminde Ankara’da bir ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerden görüşme yolu ile toplanmıştır. Görüşmelere başlamadan önce öğretmenlerle iletişim kurulmuş kendi uygun oldukları bir zaman diliminde görev yaptıkları okulda müsaitlik durumuna göre öğretmenler odasında, toplantı salonunda veya çok amaçlı salonda veriler toplanmıştır. Teneffüs saatlerinde gürültülü bir ortamın olması nedeni ile görüşmelere ara verilmiş, teneffüs bitimi ile devam edilmiştir. Görüşmeler esnasında ses kayıt cihazı öğretmenlerin izni ile

kullanılmış gerektiğinde not tutma tekniğine de başvurulmuştur. Öğretmenler ile görüşmeler 15 dakika ile 35 dakika aralığında sürmüştür; öğretmenler soruların kolay ve net anlaşılır olduğunu bu nedenle cevaplarken zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Görüşmeler tamamlandıktan sonra araştırmacı görüşmelerin deşifrelerini tamamlayarak katılımcılara e posta ile yollayarak teyitlerini almıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde insan davranışları üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan ve sosyal bilimlerde sıklıkla başvuru alan içerik analizi kullanılmıştır. Veriler kodlama, temalara ulaşma, kod ve temaların düzenlenmesi ile bulguların tanımlanması şeklinde dört aşamada analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada da katılımcılardan elde edilen veriler öncelikle kodlanmıştır; elde edilen kodlar bir araya getirilerek benzer yönler doğrultusunda gruplandırılarak alt temalara ulaşılmıştır; sunumlarında da kod ve alt temalara uygun özellikteki doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların gizliliğini sağlamak için cinsiyetlerine uygun isim verilerek kodlanmıştır. Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan tema ve alt temalar Tablo 1’de gösterilmektedir;

Tablo 1. Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar
Okul Profili	Yapı
	Ebeveyn perspektifi
	Öğretmen
	İletişim
Sorunların Sebepleri	Bakış açısı
	Helikopter aileler
	Dunning-Kruger sendromu
	Akademik
Sorunların Sonuçları	Aile katılımı
	Şikâyet
	Öğrenci başarısızlığı
	Amaçlara ulaşamama
Çözümü Yönelik Öneriler	Motivasyon düşüklüğü
	Okul kültürü
	Öğretmen
	Veli

2.5. İnanırcılık, Aktarılabirlik, Tutarlılık ve Teyit Edilebilirlik

Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmalarda inanırcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirliğin sağlanması için farklı yöntemler kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada inanırcılığın sağlanması amacı ile katılımcılarla soruların odağı bağlamında etkileşimli görüşme yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca daha öncede belirtildiği gibi araştırmacı görüşme deşifrelerini tamamladıktan sonra katılımcılara eklemek ya da çıkarmak istedikleri herhangi bir ifade olup olmadığını teyit etmek için e posta ile göndermiştir. Aktarılabirliğin sağlanması için araştırmada ayrıntılı betimleme yapılmış ve amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma süreci ayrıntılı ve açık olarak raporlanmıştır. Tutarlılığın sağlanması amacı ile de araştırmacı dışında bir alan uzmandan tutarlılık incelemesi yapılması istenmiş, yapılan deşifrelemeler sonucu araştırmanın

bütüncül şekilde tutarlı olduğu sonucuna varılmıştır. Teyit edilebilirlik için ise araştırmacının ulaştığı sonuçlar yine aynı alan uzmanı tarafından ham verilerle karşılaştırılmıştır. Ayrıca analiz sonucu elde edilen kodlar, alt tema ve temaların incelenmesi için bir uzmana oluşturulan kodlar ve temalar verilmiş ve dönütleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) Güvenirlik = Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)X100 şeklinde önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplama sonucuna kodlayıcılar arasındaki uyuşma oranı birinci soru için .90, ikinci soru için .88, üçüncü soru için .87, dördüncü soru için .92 şeklinde hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplarının .70'in üzerinde çıkması, bu çalışma için güvenilir kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994).

2.6. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı şu anki görevine gelmeden önce 2001-2007 yılları arasında çeşitli kademe ve türdeki resmi ve özel okullarda İngilizce öğretmeni olarak görev yapmıştır. Bu esnada farklı illerdeki farklı tür ve kademe okullarda görev yapması nedeni ile okullarda iyi örneklerin yanı sıra çok çeşitli sorunun varlığına da şahit olmuştur. Şüphesiz bu sorunlar sadece bu çalışmada ele alınan okul aile arasında yaşanan sorunlardan ibaret değildir. Öğrenci davranışlarına, okul bütçesine, yönetici tutum ve davranışlarına, öğretmenler arası ilişkilere, okulların fiziki imkânlarına, uzmanlığa, kültüre ilişkin pek çok sorun bulunmaktadır. Araştırmacı öğretmen olarak görev yaptığı esnada öğrencilerin Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarından birisi olan beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip bireyler yetiştirme amacına ilişkin olarak gelecekte toplumun birer üyesi olarak toplumun kalkınmasında rol oynayacak olan öğrencilerin sağlıklı birer bireyler olarak hayata kazandırılması için öncelikle okul ve aile arasında yaşanan sorunların en aza indirilerek işbirliği içinde olmaları gerektiğinden hareketle söz konusu çalışmayı gerçekleştirmek istemiştir. Öğretmenlik deneyiminden hareketle araştırmacı katılımcı öğretmenlerle etkili iletişim kurarak görüşmelerini tamamlamıştır. Katılımcıların pek çoğunun soruları büyük dikkatle dinlediği ve soruları düşünerek, samimi ve içtenlikle cevapladıkları görülmüştür.

3. Bulgular

Okulun Profiline İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okullarının profilini nasıl betimledikleri sorusuna ilişkin cevapları incelendiğinde yapı, ebeveyn perspektifi, öğretmen ve iletişim alt temalarına ulaşılmıştır. Yapı alt temasında merkezi bir yerde ($n=1$), butik ($n=5$), tarihi geçmiş ($n=1$); ebeveyn perspektifi alt temasında farklı sosyo-ekonomik düzey ($n=5$), eğitim odaklı ($n=1$), gelişime açık ($n=1$); öğretmen alt temasında tecrübe ($n=2$) ve iletişim alt temasında ise yönetici-öğretmen ($n=1$) ve veli öğretmen ($n=1$) kodları öne çıkmaktadır.

Katılımcıların çoğu okullarının butik bir okul olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılardan Hayriye hem butik hem de sosyo ekonomik açıdan farklı velilere sahip bir okul olduğunu şöyle ifade etmiştir; *“Okulumuz butik bir okul olup farklı sosyo ekonomik gruplardan öğrenciler ve aileler bulunmaktadır.”* Hatice de okullarının profilini tanımlarken hem merkezi konumda hem de butik bir okul olduklarına *“Merkezi konumda genellikle memur çocuklarının öğrenim gördüğü binası ve öğrenci sayısıyla butik bir okuldur”* diyerek vurgu yapmıştır. Münevver de okullarının profilini şöyle betimlemektedir; *“Oldukça butik diyebileceğimiz yapıda bir okuldur. Geçmişinden bu güne öğrenci başarısını ön planda tutmuş bir yapıdadır. Okulun bulunduğu semtte oturan nüfusta okula gelecek öğrenci yaş grubu azdır. Buna istinaden gelen öğrencilerimizin büyük çoğunluğu taşınmalı olarak uzak semtlerden okulumuza gelmektedir. Bulunduğu bölgenin en küçük okulu olmasına rağmen sahip olduğu imkânları çoktur.”*

Farklı sosyo-ekonomik ailelerin çocuklarının okullarının profilini oluşturduğunu belirten Osman *“Orta ve üst sınıf ailelerin çoğunlukla tercih ettiği bir okul.”* demiştir. Katılımcılardan Mert *“Okulumuz merkezi bir noktada yer alan, sosyo-ekonomik seviyesi orta ve yüksek velilerin tercih ettiği, öğretmen kadrosu tecrübeli bir okuldur.”* şeklindeki sözleri ile okulun farklı sosyo ekonomik düzey velilerden oluştuğuna dikkat çekmiştir.

Okuldaki Sorunların Sebeplerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okullarında yaşanan sorunların sebeplerinin neler olduğu sorusuna ilişkin cevapları incelendiğinde bakış açısı, helikopter aileler, Dunning-Kruger sendromu, akademik ve aile katılımı alt temalarında görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Bakış açısı alt temasında kusursuz çocuklar ($n=3$) ve öğrenciyi tanımama ($n=2$); helikopter ailelerde kendi hayallerine odaklanan aileler ($n=1$); Dunning Kruger sendromunda ben bilirim ($n=2$); akademik alt temasında notların yetmezliği ($n=2$) ve aile katılımı alt temasında veli toplantıları ($n=2$) ile iletişimi eksikliği ($n=1$) kodları öne çıkmaktadır.

Ailelerin genelde çocuklarını hata yapmaz olarak gördüklerini ve sadece not bağlamında değerlendirdikleri ancak davranışları ya da duygu değişimleri açısından çok da önemsemediklerini vurgulayan Aysel “*Aileler çocuklarını hiçbir hatayı yapmaz gözüyle gördükleri için sorunlar oluyor. Bir de velilerin birçoğu çocukları akademik yönden değerlendiriyor. Duygusal ve davranış yönünden değerlendirmesi gerektiğini unutuyor.*” demiştir. Helikopter ailelerin de öğrencilerin gelişimi önünde, özgür olmalarında çok büyük bir engel olduğunu belirten Mert ise “*Bana göre veliler ile yaşanan sorunların kaynağı velinin çocuk üzerinden kendi hayallerini gerçekleştirme isteğidir. Sanki öğrenci kendisidir. Yazılı notunu öğrenciden daha çok merak etmekte, kendisinin yapamadıklarını çocuğu üzerinden yapmak istemektedir. Bir öğrenci düşünelim sabah okula geliyor, okul çıkışı piyano kursuna gidiyor, buradan yüzme kursuna gidiyor, bununla da günü bitmiyor. Akşam da evde İngilizce özel ders alıyor. Öğrenci bu durumdan mutlu olmadığını; ancak annesinin böyle olması gerektiğini söylediğini belirtiyor. Biz öğretmenler öğrenciden kendini motive edecek oranda hurs beklerken, maalesef velinin hırsı her şeyin önüne geçiyor.*” diyerek velilerin kendi yapamadıklarını çocuklarına yaptırmak amacıyla olduklarını dile getirmiştir. “*Velinin öğrencisinin durumunun farkında olamaması*” diyen Ayşe de velilerin çocuklarını gerçekten tanımadıklarını söyleyerek diğer katılımcılarla benzer görüşünü dile getirmiştir. Dunning Kruger sendromu bağlamında da öğretmenlerden çok öğretmen gibi davranan ve ben daha iyi bilirim anlayışının motivasyon düşüklüğüne ve öğrencilerin performansına etki ettiğini vurgulayan Deniz ise “*Bazı velilerin hiçbir şey bilmeyip, her şeyi bildiklerini iddia etmesinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Bu veliler matematik dersinin nasıl işlenmesi gerektiğinden yazılıda hangi soruların sorulması gerektiğine kadar her konuda uzmandır. Bundan dolayı okulda yapılan birçok şeye itiraz ederler. Böylece hem öğretmenin hem de okulun motivasyonunu düşürürler.*” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Oya da “*Çocuklarının eğitiminde bir kısım veli sorumluluk almaktan kaçınıyor. Öğretmenlerin öğrenci ile ilgili tavsiyelerini dikkate almıyorlar. Ailelerle iletişimsizlik de yaşanmakta. Veli toplantılarına katılım çoğunlukla az.*” şeklinde sorunların sebeplerine değinmiştir.

Okuldaki Sorunların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okullarında yaşanan sorunların sonuçlarının neler olduğu sorusuna ilişkin cevapları incelendiğinde şikâyet ($n=3$); öğrenci başarısızlığı ($n=3$), amaçlara ulaşamama ($n=2$) ve motivasyon düşüklüğü ($n=4$) konularında görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Okulda çeşitli sebeplerle yaşanan sorunların genelde olumsuz şekilde sonuçlar doğurduğuna dikkat çeken katılımcılardan biri yaşanan olumsuzlukların öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğünü “*Rehberlik servisi tarafından veliler bilgilendirilir ve gerçeklerle yüzleşmeleri sağlanır. Yaşanan bu olumsuzluklar öğretmenlerin motivasyonunu düşürür.*” (Hatice); Osman sonuçlardan birisinin şikâyet olduğuna vurgu yapmıştır; “*Genelde okulda yüz yüze görüşme sonunda ikna ediyoruz. İkna edemediklerimiz şikâyet yolunu seçiyor az da olsa.*” Yalın da uzlaşma sağlanamadığında sorunun şikâyet ve hukuki boyuta ulaştığına şöyle “*Yaşanan sorunda velinin niyeti her şeyi belirler. Veli uzlaşmacı bir yapıda ise sorun öğretmen, öğrenci ve okul üçgeninde çözülür. Veli uzlaşmacı değilse sorun hukuki boyut kazanır. Olayın soruşturulması için muhakkik görevlendirilir. Muhakkik raporuna göre işlem yapılır.*” diyerek vurgu yapmıştır.

Okuldaki Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okullarında yaşanan sorunların nasıl çözüldüğü sorusuna ilişkin cevapları incelendiğinde soruşturma ($n=3$), işbirliği ($n=4$) ve iletişim ($n=5$) konularında görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Katılımcıların pek çoğu okul ve aile arasında yaşanan sorunların çözümünde iletişimin önemli ölçüde kullandığını iletişimle çözülemeyen durumlarda hukuki süreçlere başvurulduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılardan Yeliz okullarında her ne kadar ilk başlarda yüz yüze iletişim tercih edilerek çözüme

ulaştırılmak istense de zaman zaman resmi soruşturmalara da başvurulduğunu “ *Zaman zaman soruşturmalar ne yazık ki oluyor.*” şeklinde belirtmiştir. Yine çözüm yollarından yüz yüze iletişimin önemli olduğunu dile getiren Deniz “*Sorunun boyutu ve türü çözümlenmesini belirlemektedir. Her zaman birinci öncelik iletişim yolu ile çözümdür. Çünkü sorunların çoğunluğu yanlış anlamadan kaynaklıdır. Veli sorunun tarafı ile görüşmeden sadece kendi çocuğu ile konuşarak soruna yaklaşırsa, bu sorunu çözümsüz hala getirmektedir. Ancak iletişim kurulabilirse sorun daha kısa sürede çözümlenmektedir. Okuldaki sorunların çözümünde rehberlik servisine de öğretmen, öğrenci ve veli ile görüşerek sorunu daha da büyümeden çözüme kavuşturmaktadır. Okulumuzda sorunun çözümü sırasıyla sınıf rehber öğretmeni, rehber öğretmen, okul müdür yardımcısı ve okul müdürü sırası ile çözümlendirilmeye çalışılır.*” şeklinde görüşünü açıklamıştır. Aysel de çoğu katılımcı gibi iletişim ve işbirliğine vurgu yaparak “*Sorun çözümü birebir veliyle görüşüp sorunu kibar bir dille konuşmak. Her zaman açık yüreklilik ve samimiyet sorunları çözmede etkin bir anahtardır.*” şeklinde görüşünü açıklamıştır.

Sorunların Çözümüne Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin sorunların çözümüne yönelik önerilere verdikleri cevaplar incelendiğinde okulun kültürüne ilişkin, öğretmenler ve veliler bağlamında öneriler sundukları belirlenmiştir.

Okul kültürü alt temasında iletişim ($n=3$), ortak amaçta birleşme ($n=1$), güven ortamı ($n=1$), kurallar ($n=1$) ve önlemler ($n=1$) kodları, öğretmenler alt temasında meslek kanunu ($n=1$), mesleğin statüsü ($n=1$) ve baskı ($n=1$) kodları; veliler alt temasında ise eğitimler ($n=2$) ve bilgilendirme ($n=1$) kodları öne çıkan ifadeler arasında yer almaktadır.

Mert “*Burada en önemli görev okul müdürüne düşmektedir. Okul müdürünün kurumun en üst yöneticisi ve lideri olarak tüm paydaşları ortak bir hedefe yönlendirmesi gerekmektedir. Sorunlar daha çok inanmamak ve güvenmemekten ortaya çıkmaktadır. Okul müdürü bu güven ortamını gerçekleştirebilirse sorunlar derinleşmeden çözülecektir. Ülkemizde okul müdürlerinin iş yüklerinin fazlalığı okul müdürlerinin asıl işleri ile ilgilenmelerini engellemektedir. Bundan dolayı okul müdürünü sadece eğitim öğretim işleri ile ilgili bir konuma getirmek gerekmektedir. Velinin okul ve öğretmen üstündeki baskısı azaltılmalı, veli eğitimlerine daha fazla yer verilmelidir. Velilerde zihniyet değişimi yaratılmalı, her öğrencinin birbirinden farklı olduğu, bundan dolayı öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre değerlendirilmesi gerektiği veliye aktarılabilirdir.*” şeklindeki görüşü ile okullarda yaşanan sorunların en önemli çözüm noktalarından birinin okul müdürü olduğunu vurgulamaktadır. Okul yöneticisinin çözümü sağlamadaki sorumlusunun yanı sıra veliler ile aradaki iletişimi güçlendiren eğitimler toplantılar düzenlenebilir önerisi de önemlidir. Münevver velilerle eğitimin önemli olduğuna dikkat çekerek sözlerini “*Bence öğrencilere davranışsal eğitimleri verirken farklı sosyolojik yapıya sahip olan velilerinde okulda diyalogu sağlamak çocuğunu objektif değerlendirme adına eğitimler verilmelidir.*” şeklinde söylemiştir. Çınar ise “*Okul aile işbirliğinin yeniden yapılandırılması, ailelerin öğretmenlere ve okul personeline güven duymaları, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını kazanması, velilerin her okula davet edildiğinde maddi beklenti ortaya konmaması, devletin okullara daha fazla ödenek ayırması gibi.*” diyerek çeşitli paydaşlar bağlamında önerilerini sunmuştur. Merve de diğer katılımcılar gibi iletişime değinerek “*Okuldaki idareci, öğretmen, yardımcı personel, aile ve öğrencilerin üzerlerine düşen rol ve sorumlulukları yerine getirmeleri ve bu yönde işbirliği yapması olarak tanımlayabilirim.*” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Hayriye de Merve gibi “*Bence her şeyden önce sevgiye dayanan bir yaklaşım sergilenmeli ve hangi sorun yaşanırsa yaşansın veli zamanında ve doğru bir iletişim yöntemi seçilerek sorunun çözümüne dair etkili bir rehberlik yapılarak birlikte bir yol haritası çizilmeli.*” şeklinde iletişimin önemine değinmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Ankara ilinde bir ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin okullarındaki sorunlara, sorunların sebeplerine, sonuçlarına, çözüm önerilere ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu okullarının profilini tanımlarken merkezi konumda butik bir okul olduğunu ve velilerinin farklı sosyoekonomik düzeyden gelen kişiler olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin okul ve aile arasında yaşanan sorunların velilerin sahip oldukları bakış açısından kaynaklandığını söyledikleri görülmektedir. Velilerin öğrenciler üzerindeki etkisi ve

öğrencileri aşırı koruma-kollama, kendi yapamadıklarını onlara yaptırma düşüncesi ile “çocuğum için en iyiyi ben bilirim ve yaparım” tutumunun hâkim olmasının diğer belirtilen sorunlar arasında olduğu belirlenmiştir. Öğrencileri sadece not odaklı değerlendirme ve ailenin okul hayatına katılımının düşük olması da sorunlar arasında yerini almaktadır. Ünüvar’ın (2010) yapmış olduğu araştırma bulguları bu sonuç ile kısmen benzerlik göstermektedir. Ünüvar çalışmasında okullarda yapılan aile katılımı çalışmalarının istenen düzeyde olmadığını, öğretmenlerin aile katılımını sağlamaya yönelik etkinlikler yapsalar da kâğıt üzerinde kaldığını ya da ebeveynlerin haberi olmadıklarını ortaya koymuştur. Söz konusu çalışmada ebeveynler okulun aile katılımını artırmaya dönük herhangi bir etkinlik düzenlemediğini de eklemiştir. Orçan Kaçan, Kimzan, Güler Yıldız ve Çağdaş da (2019) yaptıkları araştırma sonucunda öğretmenlerin aile katılımına engel olan en önemli sebebin ebeveynlerin zaman sınırlılığı, diğer çocukların bakımı ve ulaşım olduğunu ortaya koymuşlardır. Çakır ve Özelmacı (2017) ise yaptıkları çalışmada velilerin eğitime destek olmamasını, ilgisizliklerini ve iletişim sorununu belirlemiştir. Koç (2020) yapmış olduğu çalışmada önyargılı, iletişim konusunda sıkıntı yaşanan, yalnızca ısrarcı, çocuğu ile ilgilenmeyen ve ilgilenme şeklini de bilmeyen, aşırı korumacı olan velileri zor veliler olarak tespit etmiştir. Bu tür zor velilerin de öğretmenlerin uzmanlık alanlarına müdahale ettiğini ve öğretmene akıl verdikleri sonucunu ortaya koymuştur. Albez ve Ada (2017) çalışmasında yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerine dayalı olarak bu paydaşlar arasındaki işbirliğinin veli toplantılarının niteliğinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Velilerin okul ve öğrenci sorunlarına olan ilgisizliği, velilerin sosyoekonomik ve kültürel seviyesi karşılaşılan diğer güçlükler olarak belirtilmiştir. Bu güçlükler, okullarda yapılan veli katılım çalışmalarının kapsamlı, yeterli ve sürdürülebilir olmadığına işaret etmektedir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği okul katılımcıların profilini tanımlarken merkezde butik bir okul olmasına rağmen çevre ilçelerden de öğrenci geldiğini ifade etmelerinden kaynaklı olarak farklı sosyoekonomik, kültür, eğitim seviyesinde velilerin olduğunu belirtmek mümkündür. Yine benzer şekilde her öğrencinin farklı bir aile yapısından, farklı bakış açılarına sahip ailelerden farklı hikâyelerle okula devam ettiği düşünüldüğünde her velinin de öğrencisine yaklaşımı, tutumu, tanıma düzeyi çeşitlilik göstermektedir; bu nedenle bazen bazı velilerin aşırı korumacı davranması söz konusu iken bazen farklı aileler öğrencilerine daha esnek bir yaklaşım sergileyebilmektedirler. Öğrenciler aşırı korumacı bir aileden geldiklerinde öz güven eksikliği hissedebilmekte, davranışlarını ayarlama ve okula uyum konusunda sıkıntılar yaşayabilmekte, bağımsız hareket edememektedirler; böylelikle disiplin sorunları da artmaktadır. Bir diğer sorun ise yine velilerin öğrencilerinden çok yüksek beklentide olmaları ve kapasite ile yeterliklerinin çok üstünde bir not ortalaması beklemeleridir; hatta akademik performansı oldukça önemsemekte duyuşsal ve davranışsal açıdan değerlendirmemektedirler. Nitekim toplumun geleceğini oluşturan öğrencilerin sadece not anlamında değil fikirlerinin, düşüncelerinin, duygularının önemsenmesi de onların sağlıklı birer yurttaş olarak yetişmelerinde önemli rol oynamaktadır. Ailelerin günümüzde yoğun çalışma yaşamı içinde olmaları, ailede birden fazla çocuk olması ve bakımdan sorumlu kişilerin her bir çocuğa yeterli vakit ayıramayışı, okulun düzenli ve sık toplantı, görüşme, sosyal etkinlikler düzenleme konusunda geri kalması ya da zamanında ve yeterli iletişim kanalları kullanarak veliyi okula çekememesi gibi sebeplerle de aileler öğrencilerinin eğitim hayatına yeteri kadar katılamamakta ve okulda gelişiminden yeterli derecede haberdar olamamaktadırlar.

Araştırmanın diğer bir sonucu da okul ve aile arasında yaşanan sorunların araştırmanın yapıldığı okulda ne gibi sonuçlar doğurduğudur. Katılımcı öğretmenler sorunların genellikle şikayete, öğrenci başarısızlığına ve öğretmenlerde motivasyon düşüklüğüne sebep olduğunu belirtmişlerdir. Ada, Akan, Ayık, Yıldırım ve Yalçın (2013) çalışmalarında bu araştırmanın bulgusuna kısmen benzerlik gösteren velinin öğrencinin eğitim yaşamına ilgisizliğini motivasyonu bozan bir unsur olarak belirlemiştir. Yine Dam’ın (2008) yaptığı araştırma bulgusu bu bulgu ile kısmen benzerlik göstermektedir. Öğrenciler ailelerin kendilerine karşı olan ilgisizliklerinin bir problem oluşturduğunu ve bunun performanslarında düşüşe sebep olup başarısızlığa neden olduğunu vurgulamışlardır. Döş (2011) de çalışmasında velinin öğrencisine ilgisiz olmasının, okul aile arasındaki işbirliği yetersizliğinin, velilerin bilinçsiz olmasının öğrencinin başarısızlığına etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Koç (2020) çalışmasında velilerin öğretmene güven konusunda sıkıntı yaşadığında, iletişim kurmakta zorlandıklarında, fikir ayrılığı yaşadıklarında, öğretmenin uygulamalarını beğenmediklerinde ya da yetersiz bulduklarında, veliler arasında ayrımcılık yapıldığını düşündüklerinde kızma, öfkelenme, akıl verme dışında idareye durumu bildirdikleri veya çeşitli ihbar hatları yoluyla öğretmeni daha üst otoritelere şikâyet edebildikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bütün bunların sonucunda öğretmen manen veya psikolojik olarak yıpranmaktadır. Araştırmanın bu bulgusunun nedeni özellikle ailesi ve okuldaki paydaşlar arasında yaşanan problemleri bilen, gören, öğrenen öğrencilerin bu süreçten etkilenmeleri, sürecin hem okul paydaşları hem aileler üzerindeki olumsuz etkisi nedeniyle öğrenci ile ilgilenilmemesi, öğrencilerin yalnız kalması, öğrencinin okulu ve ailesi arasında kalması gibi nedenlerle performansı düşebilir. Aynı zamanda yine velileri ile çeşitli sebeplerle soru yaşayan, şikâyet edilen öğretmenlerin de bu sorunların çözümü ile uğraşmak durumunda kalmaları nedeni ile işlerine, öğrencilerine, akademik sürece, kendini geliştirmeye odaklanma konusunda sıkıntılar yaşayarak motivasyonlarının düşmesi söz konusu olabilir.

Araştırmada sorunların nasıl çözüme ulaştırıldığı konusunda ise öğretmenler çoğunlukla soruşturma açılması, velilerle okul paydaşları arasında işbirliği yapma ve etkili iletişim kurma yollarının kullanıldığını ifade etmişlerdir. Karakütük ve Özdoğan Özbal'ın (2019) yapmış oldukları araştırmada eğitim yöneticilerinin okulda çıkan sorunlarda en çok görüşme olmak üzere farklı yöntemler kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı okulun butik bir okul özelliği taşıması, öğretmenlerin ve velilerin birbirleri ile iletişim kuracakları zaman diliminin kısmen yeterli olmasına böylelikle çıkan sorunlarda rehberlik servisi, okul yöneticileri, öğretmenler ve veli arasında soruna ilişkin yüz yüze iletişimin sorunların çözümünde daha sık başvurulan bir yöntem olmasına sebep olmuş olabilir.

Öğretmenler okullarda sorunların çözümünde etkili bir iletişim ağı kurulmasının önemine değinmişlerdir. Ayrıca okul kurallarının açık, net ve uygulanabilir olmasının, olası sorunların önceden tahmin edilip buna ilişkin önlemler alınmasının öğretmenlik mesleğinin statüsünün artırılmasının, öğretmenlerin haklarını koruyucu bir meslek kanunu çıkarılmasının öğretmenlerin üzerindeki baskının kaldırılmasının önemine de değinmişlerdir. Velilerle etkili işbirliği kurmak adına eğitimler verilmesi ve velilere okulda yapılan uygulamalar, etkinlikler toplantılar hakkında zamanında ve doğru bilgilendirme yapılması da sorunların azaltılmasına etkili olacaktır şeklinde öneriler sunmuşlardır önemine değinmişlerdir. Gökçe (2000) araştırmasında bu araştırmasının bulgusuna benzer şekilde, velilerin okul aile birliği çalışmalarında yer almalarının, velilerin çocuk gelişimi konusunda bilinçlendirilmesi, çocuğun sorunları ile ilgilenilmesinin ve ilgilenmesi, okullarda uygun bir görüşme ortamının hazırlanmasının gerekliliği önerisinde bulunmuştur. Karakütük ve Özdoğan Özbal'ın (2019) yapmış oldukları araştırma sonucunda da bu araştırmanın bulgusuna benzer şekilde okulun sorunlarına çözüm önerileri arasında velilerle güçlü bir iletişim kurulması ve veli eğitimi yapılması ile şikâyet mekanizmasının kaldırılması sonucuna ulaşılmıştır. Baker, Wise, Kelley ve Skiba (2016) araştırmalarında velilerin çeşitli yöntemlerle okula gelmelerinin, etkinliklere katılmalarının önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca aynı çalışmada veliler de katılımlarını arttırmak için okulun kardeşler için çocuk bakımı veya hafta sonu etkinlikleri önermesini talep ettikleri belirlenmiştir. Okul etkinliklerinden daha fazla ve hızlı haberdar olmak için ebeveynler, iletişimin önündeki engelleri ele alırken, okul etkinlikleri ve velilerin beklentileri için e-posta, çocuğun sırt çantasındaki kâğıt broşür yoluyla sık ve çoklu iletişim kanallarının kullanılmasını önermişlerdir. Ağın (2021) da yapmış olduğu araştırma sonucunda okul disiplinin problemlerinin azaltılmasında okul ve aile arasındaki işbirliğinin önemine değinmiştir Albez ve Ada (2017) araştırmalarında okul aile işbirliğini geliştirmeye yönelik yönetici, öğretmen ve velilerin önerileri incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin velilere yönelik tutum ve davranışlarının değişimi ile velilerin okula yönelik algı ve değer değişiminin okul aile işbirliğini geliştireceği sonucuna ulaşmışlardır. Aileler okulda hoş karşılanmalı, kendilerini okulda rahat hissetmeleri gerekmektedir. Böylelikle ailelerin öğrencilerin eğitim hayatına daha fazla katılacakları, okul ve aile arasındaki ilişkilerin daha sıcak ve samimi olabileceğini aynı zamanda hem velilerin hem okulun birbirlerinden haberdar olması ile öğrencilere çok daha iyi bir rehberlik yapılabileceği söylenebilir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda şu önerilere yer verilebilir; öncelikle okullar ve aileler arasındaki iletişimin ve işbirliğinin güçlendirilmesinin hem okul hem veli hem de öğrenciler açısından olumlu sonuçlar doğurduğu bilinmektedir; bu bağlamda sorunun kaynağı ne olursa olsun okulun verimli ve etkili işleyişine zarar vermeden, okul paydaşları veli ve öğrenciler arasında ortaya çıkan sorunlar ortadan kaldırılmalı, olası sorunlar önceden öngörülerek uygun şekilde çözümlenmelidir. Bu bağlamda okul ve aile arasında işbirliği etkinlikler, toplantılar, seminerler, görüşme günleri aracılığı ile güçlendirilmeli, aileler ve öğretmenler öğrencileri hakkında sadece akademik değil aynı zamanda duygu, düşünce, fikir

ve görüşlerini daha iyi anlamalarını sağlamaları bağlamında daha çok görüş alışverişi yapmaları önerilmektedir; bunun için uygun ortamlar hazırlanmalı, iletişim çatışmaları da azaltılmalıdır. Araştırmada öğretmenlerin velilerden kendi mesleklerine ilişkin olarak müdahale gelme durumlar yaşadıklarını belirtmişlerdir; aynı zamanda öğretmenler velilerin kendileri ile kurdukları iletişimde zaman zaman olumsuz yaklaşımlar sergilediklerini ifade etmişlerdir; bu nedenle velilerin olumsuz tutumdan uzaklaşmalarını sağlamak için okul yönetimi birleştirici bir tutum sergileyerek velinin okula daha çok katılımını sağlamaya çalışmalıdır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle araştırma sonuçları araştırmanın yürütüldüğü tek bir okuldaki araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşme yolu ile elde edilen görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak sınırlı sayıda katılımcı ile gerçekleştiği için çalışmanın sonuçları genellenebilirlik açısından sınırlılığa sahiptir. Okul ve aile arasındaki sorunların daha ayrıntılı olarak belirlenerek ortaya konması açısından daha farklı yöntemlerle, veri toplama araçları ile özellikle okul aile arasındaki problemler bağlamında veli, yönetici gibi diğer paydaşlarında görüşleri alınarak çalışmalar yürütülebilir.

5. Kaynakça

- Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A., Yıldırım, İ., & Yalçın, S. (2013). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 151-166.
- Ağın, E. (2021). Aile ve okul çevresinin okul disiplinine etkisine ilişkin öğrenci, öğretmen ve okul yöneticisi görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 403-428.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Albez, C., & Ada Ş. (2017). Okul-aile ortaklığı: Güçlükler, beklentiler, gereksinimler, öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi* 5(2), 1-18.
- Aydın, İ. (2005). Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı. Yüksel Özden. (Ed.). *Okul çevre ilişkileri içinde* (s.161-185). Ankara: Pegem Akademi.
- Baker, T. L., Wise, J., Kelley, G., & Skiba, R. J. (2016). Identifying barriers: Creating solutions to improve family engagement. *School Community Journal*, 26(2), 161-184.
- Çakır, U. & Özelmacı, Ş. (2017). Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre okullarda karşılaşılan sosyal sorunlar. *Anadolu Journal of Educational Sciences International (AJESI)*, 7(2), 260-287.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Döş, İ. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 72-90.
- Epstein J. L., & Jansorn N. R. (2004). School, Family and community partnerships link the plan. *The Education Digest*, 69(6), 19-23.
- Girişken, N. (1974). Çocuk eğitiminde ailenin etkisi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5(2-3), 141-160.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Gür, B., & Kurt, T. (2011). Türkiye’de ailelerin eğitim ihtiyaçları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(27), 33-62.
- Karakütük, K. & Özdoğan Özbal, E. (2019). Eğitim yöneticilerinin yaşadıkları sorunlar ile sorun çözümede kullandıkları teknikler. *Milli Eğitim*, 48(223), 33-60.
- Koç, M. H. (2020). Zor velilerle baş etme stratejilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(2), 394-411.

- Loudová, I., Havigerová, J. M., & Haviger, J. (2014). The communication between schools and families from the perspective of parents of high school students. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 174, 1242-1246.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publications.
- Orçan Kaçan, M., Kimzan, İ. , Güler Yıldız, T., & Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
- Porsuk, A., & Kunt, M. (2012). Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 203-218.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Yıldırım, N. (2011). Okul müdürlerinin görevlerine ilişkin yaşadıkları sorunları çözmeye öyküleri ışığında denge rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 12(4), 55-79
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Research Article

**Okul ve Aile Arasında Yaşanan Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin
Öğretmen Görüşleri**

*Teachers' Views on the Problems Between School and Family and Solution of These
Problems*

Didem KOŞAR

Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

didemarlikosar@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4959-1094>

Extensive Summary

Educational institutions' achievement of their goals, students' successful education process and qualified manpower is related to the relation between family and school. It is important for teachers, parents and administrators to prevent possible problems by solving existing problems promptly and activating all applications that are useful for student with healthy interaction network in cooperation. For this reason, the need to reveal out the views of teachers on t the problems between school and family has emerged. Thus, the views revealed by this research will provide ideas to policy makers, administrators, teachers, parents and partially to students in the regulation of school-family relations. It can be said that this research is important because analyzing the current situation of the school-family partnership will offer suggestions for determining what to do in the process of restructuring the school-family relationship.

This study, which aims to reveal out the problems between school and family and the views of teachers about the solution of these problems, was conducted using the qualitative research method and phenomenological design. In this design, the aim is individuals or groups who experience or can reflect the phenomenon that the research focuses on. Interviews are generally used as a data collection tool in studies using this design (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this design, the focus is on cases that we are aware of but do not have detailed information. In this direction, the phenomenon examined in depth in this research is the experiences of teachers working in a school regarding the problems between school and family; in this context, their suggestions are based on their experiences on how to solve these problems and interviews were used as data collection tool.

The study group of the research consists of 10 teachers working in a secondary school in Ankara. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was used to determine the study group to be included in the research. The criterion used in the research is to have worked at the school for at least three years where the study was conducted.

A semi-structured interview form was used by the researcher in order to collect data in the research. In this direction, after examining the relevant literature, interview questions suitable for the focus of the research were determined, expert opinion was taken, and the form was given its final form. The interview form consists of two parts. The first part is the demographic information section where the participants' age, education level, professional seniority and school seniority are included. The second part consists of the following questions; (i) How would you describe the profile of your school?, (ii) What kind of problems are experienced between your school and families?, (iii) What are the consequences of these problems?, (iv) What are your suggestions for solving these problems?

The data of the research were collected through interviews from teachers working in a secondary school in Ankara in the fall semester of 2020-2021. Interviews with teachers lasted between 15 and 35 minutes; The teachers stated that the questions were easy and clear to understand, so they did not have any difficulty in answering them. After the interviews were completed, the researcher completed the transcripts of the interviews and sent them to the participants by e-mail and received their confirmation. In the analysis of the data, content analysis, which allows to study human behavior in indirect ways and is frequently used in social sciences, was used. The data are analyzed in four stages: coding, reaching the themes, organizing the codes and themes, and defining the findings (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this study, the data obtained from the participants were primarily coded; The codes obtained were brought together and grouped in line with similar aspects and sub-themes were reached. Direct quotations in accordance with the code and sub-themes were included in the presentations. In order to ensure the confidentiality of the participants in the study group, they were coded by giving names appropriate to their gender.

Before coming to her current position, the researcher worked as an English teacher in various levels and types of public and private schools between 2001 and 2007. Meanwhile, due to the fact that she worked in different types and levels of schools in different provinces, she witnessed the existence of a wide variety of problems as well as good examples in schools. Undoubtedly, these problems are not limited to the problems between the school and the family, which are discussed in this research. There are many problems related to student behavior, school budget, administrator attitudes and behaviors, relations between teachers, physical facilities of schools, expertise, and culture. Based on his teaching experience, the researcher completed the interviews by establishing effective communication with the participating teachers. It was observed that most of the participants listened to the questions very carefully and answered them sincerely and thoughtfully.

When the answers of the teachers to the question of how they describe the profile of their school were examined, the sub-themes of structure, parent perspective, teacher and communication were emerged out. When the answers of the teachers to the question of what are the causes of the problems in their schools were examined, it was determined that they expressed their opinions on the sub-themes of perspective, helicopter families, Dunning-Kruger syndrome, academic and family participation.

When the answers of the teachers to the question of what are the results of the problems experienced in their schools were examined, it was determined that they expressed their opinions on complaints, student failure, failure in reaching the goals and low motivation. When the answers of the teachers to the question of how the problems in their schools were resolved, it was determined that they expressed their opinions on investigation, cooperation and communication. When the answers given by the teachers to the suggestions for the solution of the problems were examined, it was determined that they offered suggestions regarding the culture of the school in the context of teachers and parents.

In line with the findings of the research, the following suggestions can be made; First of all, it is known that strengthening the communication and cooperation between schools and families has positive results for the school, the parents and the students; In this context, whatever the source of the problem is, problems that arise between school stakeholders, parents and students should be eliminated, and possible problems should be foreseen and resolved appropriately, without harming the effective functioning of the school.

In this context, cooperation between school and family should be strengthened through activities, meetings, seminars, meeting days, and it is recommended that parents and teachers exchange more views about their students in order to enable them to better understand not only their academic but also their feelings, thoughts, ideas and opinions; suitable environments should be prepared for this and communication conflicts should be reduced. In the study, teachers stated that they experienced interventions from parents regarding their profession; at the same time, teachers stated that parents sometimes exhibit negative approaches in their communication with them; For this reason, in order to ensure that parents move away from negative attitudes, the school administration should try to ensure more participation of the parents in the school by displaying a unifying attitude.